

Kategoria

- Projekty
- "Hajnówka OdNowa. Kooperacja w rewitalizacji - doświadczenia z Reggio Emilia"

W dniu 17 lipca 2020 r. w ramach projektu pn. „Hajnówka OdNowa. Kooperacja w rewitalizacji – doświadczenia z Reggio Emilia” odbyła się wideokonferencja z przedstawicielami włoskiego partnera.

W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele Miasta Hajnówka, w tym pan Jerzy Sirak - Burmistrz Miasta Hajnówka, przedstawiciele Grupy Inicjatywnej funkcjonującej przy projekcie: Fundacja Wspomagania Edukacji, Integracji i Terapii Osób Niepełnosprawnych „KAJA” i Stowarzyszenie Kulturalne „Pocztówka” oraz kadra projektu. Natomiast z Włoch udało nam się porozmawiać z:

- Mauro Ponzi: były Prezes i współzałożyciel Konsorcjum Oscar Romero, współzałożyciel "La Polveriera", aktualnie doradca Krajowego Konsorcjum Spółdzielni Socjalnych CGM;
- Lorenzo Baldini: architekt, zaprojektował cały plan architektoniczny "La Polveriera" i współrealizował analizę architektoniczno-społeczną, którą powstała na etapie początkowym całego przedsięwzięcia;
- Giampiero Lupatelli: ekonomista, współzałożyciel spółdzielni architektów, współrealizował analizę architektoniczno-społeczną, którą powstała na etapie początkowym całego przedsięwzięcia;
- Beniamino Ferroni: Dyrektor Konsorcjum Oscar Romero, Prezes Spółdzielni Socjalnej "Winner

Spotkanie miało na celu omówienie i podsumowanie realizowanych w projekcie działań, ze szczególną uwagą na rewitalizowany budynek byłego dworca w Hajnówce. Na wstępie Mauro Ponzi przedstawił historię „La Polveriery”, która od początku miała być miejscem przeznaczonym dla lokalnej społeczności, w tym do pracy z osobami z niepełnosprawnością. Stąd bardzo istotne były warunki, jakie musiało to miejsce spełniać. Miało być łatwo i szybko dostępne dla mieszkańców poruszających się pieszo lub na rowerze oraz sprzyjające rozwijaniu ekonomii społecznej. Pod tym kątem szukano przestrzeni i budynku w mieście Reggio Emilia, na tamte czasy (ponad 30 lat temu) były to działania pionierskie. Padło na wymagające modernizacji obiekty powojkowe. Połączenie wymiaru ekonomicznego, społecznego i terytorialnego – oparte o „efekt miasta”, pamiętając o tym, że to wszystko jest w tkance miejskiej – stało się podstawą planowania La Polveriery. Proces planowania trwał długo, ok. 2 lata.

Społeczność - przestrzeń - relacje - to jest idea tego miejsca - a w środku miasto.

W dużej mierze wszyscy założyciele „La Polveriery” stawiali na integrację mieszkańców. Udało się to dzięki umiejscowieniu w siedzibie restauracji – baru, do którego przychodzą mieszkańcy. Bardzo podnosi to atrakcyjność miejsca i sprawia, że jest tam dobra atmosfera, lubiana przez mieszkańców miasta i innych przybyszy. Natomiast integracja spółdzielni i innych podmiotów współtworzących to miejsce, dokonała się przede wszystkim dzięki temu, że podmioty te utworzyły spółkę społeczną/konsorcjum, co było poważnym zaangażowaniem oraz integrowało je wokół idei „La Polveriery”. Władze miasta były przychylnie utworzeniu „La Polveriery”, ale we Włoszech nie ma specjalnie dedykowanych narzędzi wsparcia ze strony samorządu dla takich inicjatyw. Jedynym sformalizowanym elementem współpracy „La Polveriery” z miastem jest umowa użyczenia lokalu.

W „La Polverierze”, już na etapie samego pomysłu, usługi dla osób z niepełnosprawnością były bardzo ważną składową i dlatego zajmują dużą przestrzeń w jej siedzibie. Niektóre usługi (więcej o usługach w załączniku) są świadczone przez poszczególne spółdzielnie, które weszły w skład konsorcjum i które zainwestowały swoje środki w budynek, a także prowadzą tam swoją działalność. Jest też część wynajęta, np. dla ministerstwa obrony, które prowadzi działania skierowane do więźniów. Partner włoski wspominał, że aktualnie gdyby mieli więcej powierzchni do dyspozycji, to bez problemu udało by się ją wynająć – im więcej usług skupia się w jednym miejscu, tym bardziej atrakcyjne to miejsce staje się – i dla mieszkańców i dla przedsiębiorców.

Podobieństwa i różnice pomiędzy „La Polveriera” a Hajnówka Centralna - Przesiadkowa Stacja Kultury.

Podobieństwa:

- oba miejsca mają swój początek w pewnej idei/wizji, nie są ukształtowane pod kątem potrzeb projektowych, lecz tworzone są z myślą o pewnej idei, jako oddolna inicjatywa;
- zarówno w Hajnówce, jak i w Reggio Emilia była i jest przychylność władz do tych idei, choć wokół nich było dużo kontrowersji, np. w Reggio Emilia ze strony mieszkańców i urzędników. Zmieniło się to po tym, jak wszyscy poznali „La Polvereirę” i doceniali jej wartość dla mieszkańców i miasta.

Różnice:

- potencjał organizacji tworzących te miejsca – „La Polveriera” była tworzona przez duże i silne spółdzielnie, także pod względem zasobów finansowych. W przypadku Hajnówki Centralnej – Przesiadkowej Stacji Kultury jest inaczej – Stowarzyszenie Kulturalne „Pocztówka” jest samodzielną organizacją, dopiero poszukującą innych partnerów, ze skromnymi środkami;

- „lokomotywą” całego przedsięwzięcia jest w La Polverierze konsorcjum kilku podmiotów, a w Hajnówce jedno stowarzyszenie.

Wyzwanie?

Przed nami wyzwanie, nie tylko projektowe, o które zapytaliśmy partnera włoskiego, a mianowicie - Co zrobić żeby podmioty ekonomiczne chciały współpracować razem, w jednym miejscu? Uzyskaliśmy odpowiedź, którą już usłyszeliśmy w naszej wcześniejszej rozmowie o „La Polverierze”. Miejsce, które tworzycie, ma być atrakcyjne dla wszystkich mieszkańców, przyciągające ludzi i różne podmioty. W tym kontekście ważna jest też edukacja budująca kulturę współpracy. Aktualnie w Hajnówce ważne jest również wsparcie marketingowo-promocyjne. Jest to bardzo ważne, bo pomysł i miejsce ma potencjał.

Czego może nauczyć nas przykład rewitalizacji „La Polverieri”?

Komentarz zamykający przedstawienie realizacji projektu rewitalizacji dawnego obiektu wojskowego nazywanego „La Polveriera” w mieście Reggio Emilia – wygłoszony do przyjaciół z Polski przez pana Giampiero Lupatelli:

„Po krótkim przedstawieniu przez pana Lorenzo Baldini głównych założeń rewitalizacji miejskich zabudowań zwanych „La Polveriera” w mieście Reggio Emilia, zrealizowanej dzięki inicjatywie i zaangażowaniu Konsorcjum Oscar Romero oraz spółdzielni socjalnych, pozwolę sobie na krótką refleksję. Chciałbym wyjaśnić, czego nauczyłem się pracując przy tym projekcie. „La Polveriera” pozostanie ważnym elementem moich osiągnięć zawodowych, ale w szerszym pojęciu jest dla mnie doskonałym przykładem przejawu świadomości społecznej.

Lorenzo pokazał nam między innymi schemat stworzony przez Wydział Administracji Urzędu Miasta Reggio Emilia, w którym wykazuje, że tylko kiedy trzy składniki zostaną odpowiednio włączone, to znaczy czynnik ekonomiczny, społeczny i miejsca, można stworzyć coś, co nazwiemy „efektem miasta”.

Ten schemat pokazuje, że wystarczy połączyć te trzy składniki i już – sukces murowany! Że wystarczy miejsce i infrastruktura plus określona grupa społeczna oraz odpowiednie zasoby finansowe. Myślę, że to nie wystarczy. I jestem zdania, że niewątpliwym sukces „La Polverieri” jest doskonałym przykładem na moje słowa. Inne podobne inicjatywy napotykały wiele trudności i nie zawsze zakończyły się zgodnie z oczekiwaniami, a przecież składniki były takie same.

Christian Norberg Schulz, myśliciel XX wieku, wypowiedział się kiedyś o dziedzictwie kulturowym tymi słowami: „zmienia znaczenie przestrzeni z miejsca bez duszy na miejsce z duszą, ponieważ tam toczy się życie”. Myśl ta, według mnie, doskonale oddaje również ideę rewitalizacji miejskiej.

Dobrze wiemy, że życie jest niesamowitym procesem, że żeby zaistniało nie wystarczą tylko odpowiednie składniki. Niezbędny jest również element z założenia abstrakcyjny, nieskończony. To pasja i zaangażowanie ludzi, kobiet i mężczyzn, starych i młodych, którzy postrzegają projekt jako realizację, chociażby częściową, ich głębokich pragnień, które towarzyszą im od dawna.

Tak właśnie było w przypadku „La Polverieri i wielkiego sukcesu jej rewitalizacji. To była dla mnie ważna lekcja.

Po takich słowach nie pozostaje nam nic innego jak zaprosić mieszkańców, przedsiębiorców, organizacje pozarządowe i inne podmioty do zaangażowania się w tworzenie miejsca **Hajnówka Centralna - Przesiadkowa Stacja Kultury**.

Załączniki

La Polveriera -szczegółowy opis funkcjonowania.odt

Założenia projektu - Doświadczenia z Reggio Emilia (wersja alternatywna).odt

Założenia projektu - Doświadczenia z Reggio Emilia.pdf

Source URL:

<https://hajnowka.pl/aktualnosc/projekty-hajnowka-odnowa-kooperacja-w-rewitalizacji-doswiadczenia-z-reggio-emilia/1639>